

Natuurlijk tuinieren

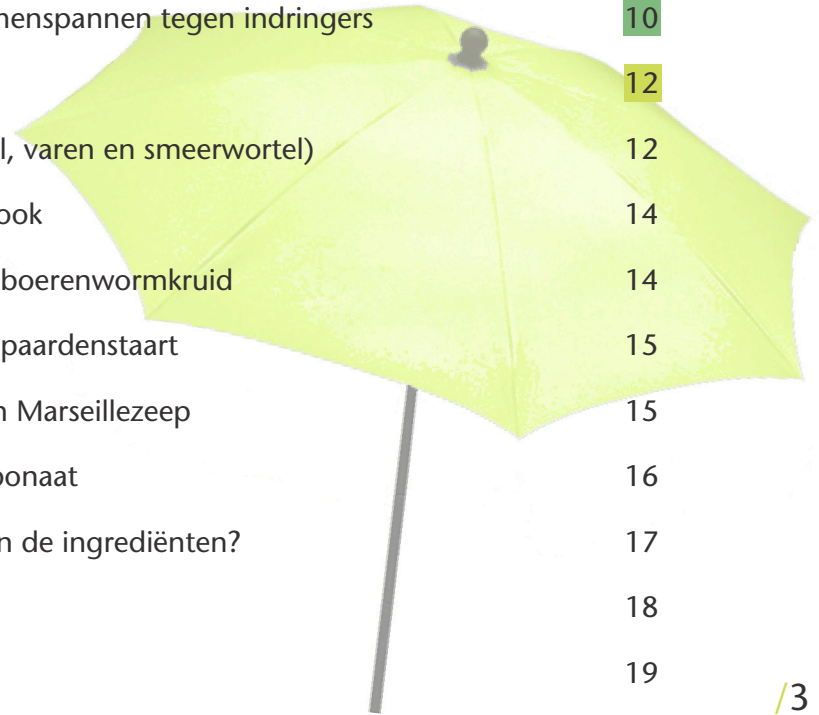
Milieuvriendelijke alternatieven voor pesticiden

Inhoudstafel

Inleiding	4
Hoe op een natuurlijke manier insecten bestrijden?	6
Hoe op een natuurlijke manier schimmelziekten bestrijden?	8
Hoe efficiënte planten samenspannen tegen indringers	10
Natuurlijke recepten	12
o Gier (van netel, varen en smeerwortel)	12
o Aftreksel van look	14
o Afkooksel van boerenwormkruid	14
o Afkooksel van paardenstaart	15
o Bruine zeep en Marseillezeep	15
o Natriumbicarbonaat	16
Waar vind je de planten en de ingrediënten?	17
Extra informatie...	18
Contactgegevens	19

Inleiding

De gemeente Jette waakt zorgvuldig over het behoud van de biodiversiteit en de ontwikkeling van het groene netwerk. De dienst Bepantingen voert al verschillende jaren een beleid dat zoveel mogelijk pesticiden vermijdt in de strijd tegen onkruid. Onkruidverdelgers en andere chemische producten zijn namelijk schadelijk voor fauna en flora. Om de groene ruimten op een ecologische manier te beheren nemen de gemeentelijke tuinmannen hun toevlucht tot alternatieven zoals thermische onkruidbestrijding, het gebruik van handmaaiers of houtsnippers en de aanplanting van winterharde planten, struiken en bloemperken.

Jammer genoeg gebruiken nogal wat gezinnen geregeld pesticiden, insecticiden en kunstmest zonder op de hoogte te zijn van de risico's die eraan verbonden zijn. Ondoordacht en ongepast gebruik van deze producten kan gevaarlijk zijn voor de gezondheid, de dieren en het milieu.

Nochtans is het gebruik van natuurlijke methoden zeker even efficiënt. Maar wat is nu de beste manier om onkruid te bestrijden? Door de handen uit de mouwen te steken! Maar laten we ons voor alles de vraag stellen of we paardenbloemen, klavertjes of madeliefjes absoluut uit onze tuinen moeten bannen.

In deze brochure vindt u natuurlijke recepten om op een efficiënte manier de strijd aan te binden tegen schimmelziekten en allerlei ongedierte in de tuin. Laten we van Jette een nog groenere gemeente maken en waken over de biodiversiteit!

Hervé Doyen
Burgemeester

Claire Vandevivere
Schepen van Leefmilieu

Hoe op een natuurlijke manier insecten bestrijden?

Bladluizen

Dop-, Schild-,
Wolluizen

Spint

Koolwitje

Insect

Natuurlijke oplossing

Bruine zeep, aftreksel van look, afkooksel van boerenwormkruid of gier van brandnetel, varen of smeerwortel.

Aftreksel van look, gier van brandnetel, varen, smeerwortel, bruine zeep of afkooksel van boerenwormkruid.

Bruine zeep of gier van brandnetel, varen of smeerwortel.

Gier van smeerwortel.

Combineer de teelt van kolen met die van tomaten en selder.

Mijtachtigen

Aftreksel van look, afkooksel van boerenwormkruid, bruine zeep of natriumbicarbonaat.

Uienvlieg

Aftreksel van look of afkooksel van boerenwormkruid.

Combineer de teelt van uien met die van wortelen.

Coloradokever

Aftreksel van look of afkooksel van boerenwormkruid.

Houtkever

Aftreksel van look.

Je vindt de recepten verder op in deze brochure

Hoe op een natuurlijke manier **schimmelziekten** bestrijden?

Een schimmelziekte is een plantenziekte die veroorzaakt wordt door een schimmel. De ziekte treedt op van zodra de sporen van de schimmel op de plant terechtkomen en binnendringen in het weefsel van de plant.

Meeldauw

Oïdium

Ziekte

Natuurlijke oplossing

Natriumbicarbonaat of afkooksel van boerenwormkruid.

Natriumbicarbonaat, afkooksel van boerenwormkruid of afkooksel van paardenstaart of brandnetelgier.

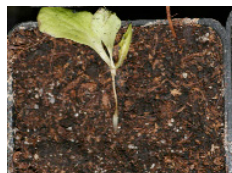

Roest

Aftreksel van look, afkooksel van boerenwormkruid of afkooksel van paardenstaart of brandnetelgier.

Voetrot

Afkooksel van paardenstaart of brandnetelgier.

Kruziekte bij perzikbomen

Aftreksel van look.
Plant look en Oostindische kers aan onder de perzikbomen.

Botrytis of grijsrot

Aftreksel van look, gier van smeerwortel of afkooksel van paardenstaart.
Plant look tussen de bedreigde planten.

Je vindt de recepten verder op in deze brochure

Hoe efficiënte planten samenspannen tegen indringers

Het is belangrijk om de teelten op een bepaalde plaats voldoende af te wisselen, want grote oppervlakten waar slechts één plantensoort groeit, zijn een paradijs voor ongedierte. Sommige planten trekken ongewenste bezoekers aan en houden ze op die manier weg van andere planten. Aangeplant op strategische plaatsen kunnen deze planten, ook wel 'lokplanten' genoemd, het aantal parasieten in de tuin beperken.

Lavendel
(*Lavandula angustifolia*)

Bijvoet
(*Artemisia vulgaris*)

Basilicum
(*Ocimum basilicum*)

Afrikaantje
(*Tagetes*)

Plant

Resultaat

Houdt mieren, huisjesslakken en naaktslakken op afstand en beschermt rozen tegen bladluizen.

Is efficiënt tegen de parasieten van de bessenstruik.

Houdt witte vliegen op afstand.

Plant basilicum samen met komkommers, augurken, courgettes en tomaten.

Houdt aaltjes (nematoden) en engelingen op stand.

Plant Afrikaantjes samen met tomaten.

Echte salie
(*Salvia officinalis*),
rozemarijn
(*Rosmarinus officina-
lis*), tijm
(*Thymus vulgaris*),
witte mosterd
(*Sinapis alba*)
en peterselie
(*Petroselinum
crispum*)

Houdt koolwitjes,
huisjesslakken en
naaktslakken op
afstand.

Is efficiënt tegen
meeldauw bij
aardappelen.

Look
(*Allium sativum*)

Is efficiënt tegen
kiemen, schimmels,
wortelvliegen,
uienvliegen, bladlui-
zen en mijtachtigen.

*Plant look samen
met aardbeien en
aardappelen.*

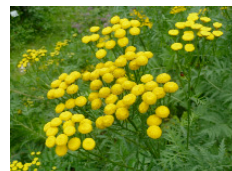

Oostindische kers
(*Tropaeolum majus*)

Trekt bladluizen en
koolwitjes aan.

Is efficiënt tegen
vruchtboomkanker
en meeldauw bij
tomaten.

*Plant Oostindische
kers samen met
pompoenen, aardap-
pelen, radijzen en to-
maten.*

Boerenwormkruid
(*Tanacetum vulgare*)

Houdt mieren, kool-
witjes en wortelvlie-
gen op afstand.

Is efficiënt tegen
roest op tomaten
en meeldauw bij
aardappelen.

Goudsbloem
(*Calendula
officinalis*)

Houdt parasieten
weg bij tomaten.

*Plant goudsbloem
samen met aard-
beien, bonen,
aardappelen en
tomaten.*

Natuurlijke recepten

Bronnen: Natagora en Leefmilieu Brussel

Gier van brandnetel (*Urtica dioica*), varen (*Filicophyta*) en smeerwortel (*Symphytum officinale*)

Gier bekom je door de planten te weken in een plasticen of houten vat. Brandnetelgier is rijk aan stikstof. Het stimuleert de groei van planten en maakt ze meer bestand tegen ziektes en parasieten. Het is ook zeer efficiënt tegen bladluizen en mijtachtigen. Net als brandnetelgier wordt ook gier van varen of smeerwortel bekomen door een bepaalde hoeveelheid bladeren van de plant gedurende bepaalde tijd te weken in regenwater.

Gier van brandnetel:
1 kg bladeren in 10 l regenwater
gedurende 2 weken.

Gier van varen:
850 gr bladeren in 10 l regenwater
gedurende 1 week.

Gier van smeerwortel:
1 kg bladeren in 10 l regenwater
gedurende 2 weken.

Opmerking

Leidingwater bevat veel kalk. Gebruik daarom altijd regenwater voor de bereidingen of voeg $\frac{1}{4}$ l azijn toe per 30 l leidingwater.

Recept

- Verzamel 1 kg verse bladeren (zonder bloemen of wortels), bij voorkeur in de lente, voor de brandnetels in bloei staan.

- Snij de bladeren in grove stukken met een snoeischaar en laat ze weken in 10 l regenwater. Gebruik hiervoor een houten of plastieken vat (geen metalen!) dat je afdekt en in de schaduw plaatst. Hou er rekening mee dat de geproduceerde geur heel sterk is.

- De duur van het gistingproces bepaalt de kwaliteit van de gier. Laat het mengsel 24u weken aan 18°C om een insecticide en fungicide te bekomen. Voor de productie van een meststof of een middel om de groei te bevorderen, is het aangeraden het mengsel 2 weken te laten weken aan 18°C, of 7 dagen aan 30°C. Roer het mengsel minstens één maal per dag om een goede gisting te bekomen.

- Filter de gier in een keukenhanddoek voor besproeiing of in een zeef voor bemesting. Gooi de bladeren op de compost- hoop, ze vormen een uitstekende compost-activator.

- Giet de vloeistof in flessen die je bewaart

Opmerking

Brandnetelgier verliest vlug zijn repulsieve kwaliteiten maar blijft lang werkzaam als meststof.

Opgepast! Het goede kan agressief zijn voor de huid, wees dus voorzichtig.

op een koele en donkere plaats. Goed gefilterde brandnetelgier kan tot twee seizoenen bewaard worden.

Verdunning en gebruik

Herbicide: gebruik de gier onverdund.

Insecticide en fungicide: verdun de gier tot 5% (1 l gier in 20 l water) en bevel er gedurende de hele groeiperiode de bladeren mee. Dit verstevigt de planten en werkt preventief tegen bladluizen, mijtachtigen en ziekten (meeldauw, roest, oïdium,...). In geval van een heuse bladluisinvasie is het aangeraden om de gier te vervangen door groene zeep.

Meststof: verdun de gier tot 20% (2 l gier in 10 l water) en begiet er de voet van de planten mee. Brandnetelgier is rijk aan mineralen en stikstof en wordt in de lente gebruikt als meststof en als bodemverbeteraar.

Stimuleren van ontkieming: laat de zaadjes gedurende maximum 30 min. weken in het geconcentreerde product of gedurende 12u in het tot 20% verdunde product.

Aftreksel van look

(Allium sativum)

Recept

- Meng 3 fijngehakte teentjes look en 3 pepers met 6 soeplepels olijfolie of koolzaadolie.
- Laat het mengsel gedurende 24u weken.
- Filter het mengsel door het vruchtvlees te pletten.
- Voeg 2 soeplepels bruine zeep toe en klop het mengsel stevig.
- Voeg 2 l water toe en meng. Deze oplossing bewaart ongeveer 3 weken.

Gebruik

Verdun het mengsel tot 10% (100 ml per liter) en benevel er de zieke planten mee.

Afkooksel van boerenwormkruid (Tanacetum vulgare)

Recept

- Laat 300 tot 400 gr vers boerenwormkruid (bloemen en bladeren) gedurende 24u weken in 10 l regenwater.
- Kook ongeveer 15 min., dek af en laat afkoelen.
- Filter in een keukenhanddoek. Het afkooksel bewaart 2 weken op een koele en donkere plaats.

Gebruik

Sproei het afkooksel ter preventie van bladluizen, rupsen en slakken. Opgepast! De afgekookte planten houden gisting tegen. Gooi ze dus niet op de composthoop!

Afkooksel van paardenstaart (Equisetum arvense)

Recept

- Laat 1 kg fijngehakte stengels (zonder wortels) gedurende 24u in 10 l regenwater weken.
- Kook gedurende 30 min. en laat daarna minstens 12u afkoelen.
- Filter in een keukenhanddoek.

Gebruik

Verdun het afkooksel tot 20% en sproei het ter preventie van schimmelziekten zoals roest en meeldauw.

Bruine zeep en Marseillezeep

Recept

- Meng 4 soeplepels bruine zeep of 2 soeplepels geraspte Marseillezeep in 1 l warm water en laat het mengsel afkoelen.

Gebruik

Sproei het mengsel op de zieke bladeren. Om te vermijden dat het teveel schuimt, kan je er een soeplepel plantaardige olie aan toevoegen.

Opmerking

Aangezien bruine zeep vloeibaar is, lost ze vlugger op dan Marseillezeep.

Natriumbicarbonaat

Recept

- Los 5 gr natriumbicarbonaat op in 1 l lauw water en roer zorgvuldig. Het kan even duren voor de substantie volledig opgelost is.

- Voeg vervolgens per liter van het mengsel 1 soeplepel bruine zeep toe. Laat indien nodig het geheel afkoelen.

Gebruik

Sproei het mengsel op de zieke bladeren. Sproei preventief om de 2 weken.

Opmerking

Natriumbicarbonaat kan ook gebruikt worden als onkruidverdelger. Het volstaat om wat poeder uit te strooien in de voegen van de stenen of de tegels van je tuin of terras.

Waar vind je de planten en de ingrediënten?

De planten die gebruikt worden in de natuurlijke recepten (brandnetel, varen, smeewortel, boerenwormkruid en paardenstaart) zijn makkelijk te vinden. Je kan ze verzamelen tijdens je wandelingen in de natuur of plantjes of zaadjes kopen in een tuincentrum als je ze in je tuin wil.

Bruine zeep, Marseillezeep en natriumbicarbonaat vind je gemakkelijk in de drogist, in grootwarenhuizen en natuurvoedingswinkels.

Voor verdere vragen over natuurlijk tuinieren kan je contact opnemen met de helpdesk van Leefmilieu Brussel (infomoestuin@leefmilieu.irisnet.be) of vzw Velt (03.281.74.75).

Extra informatie...

Op zoek naar nog meer informatie?

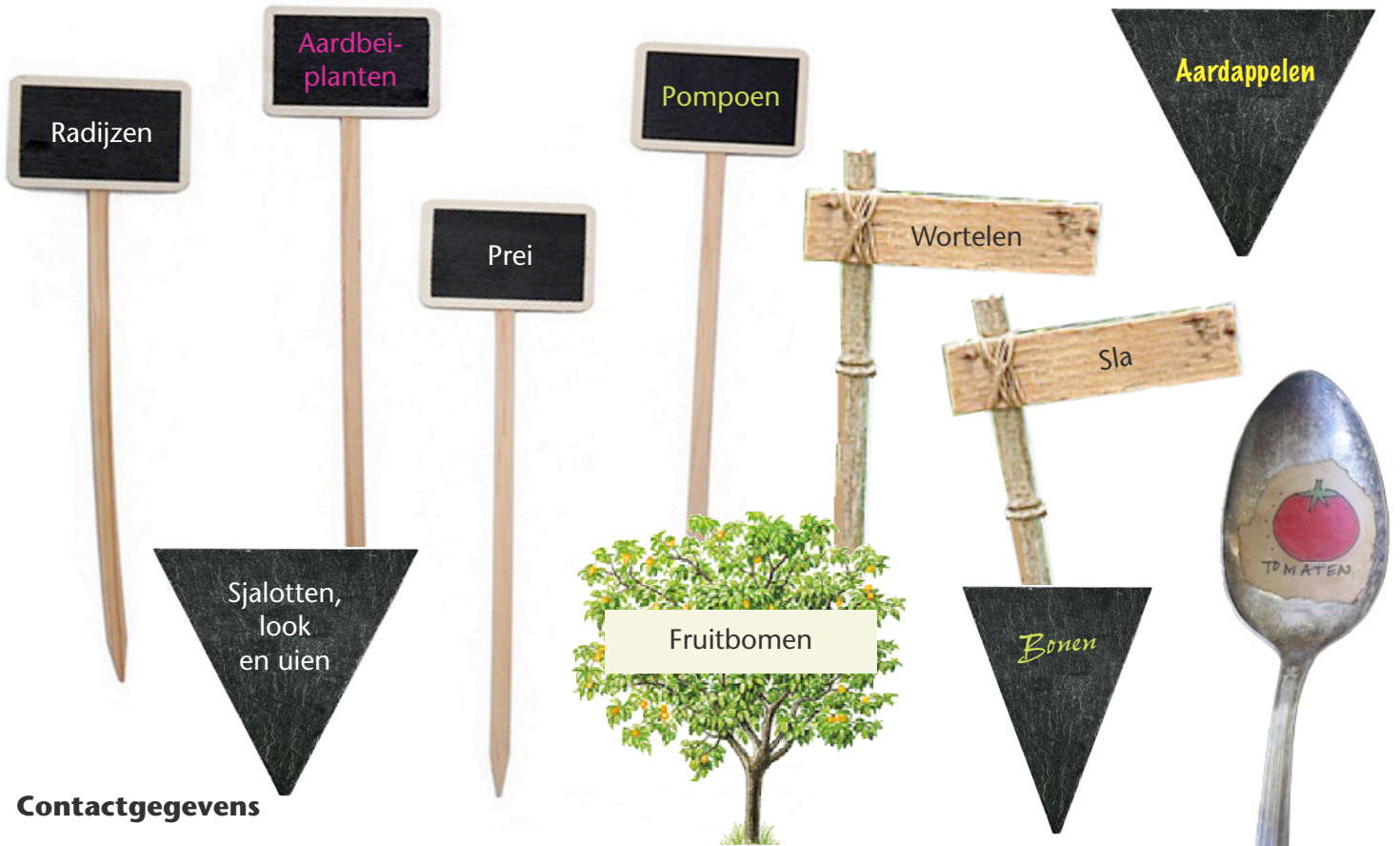
Raadpleeg dan de Infiches van Leefmilieu Brussel op de website van de gemeente: www.jette.be (Tot uw dienst / Reinheid en leefmilieu / Alternatieven voor pesticiden).

Je vindt er een link naar de fiche '**Hoe naaktslakken bestrijden in uw moestuin**' en deze 11 fiches in de serie '**Hoe ziekten bestrijden**':

1. Sjalotten, look en uien
2. Bonen
3. Pompoen
4. Prei
5. Aardappelen
6. Radijzen
7. Sla
8. Tomaten
9. Wortelen
10. Aardbeiplanten
11. Fruitbomen

Als je een moestuin hebt en op zoek bent naar hulp (hoe eraan beginnen, wat aanplanten, hoe een bepaalde ziekte bestrijden,...), aarzel dan niet om contact op te nemen met de helpdesk van Leefmilieu Brussel (infomoes-tuin@leefmilieu.irisnet.be).

Contactgegevens

Dienst Duurzame ontwikkeling: 02.422.31.03 – ddo@jette.irisnet.be
Dienst Beplantingen: 02.478.22.99 – beplantingen@jette.irisnet.be

Gemeente Jette
Dienst Duurzame ontwikkeling

*Natuurlijk
tuinieren*

